

SLOVENIJA.

List 68.

V petik 24. velkiga Serpana

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Austrija noter do Balkana.

Hudo se meša po svetu, narod se vzdiguje proti narodu, država proti državi, dežela proti deželi, mesto proti mestu. Posebno imenitne za našo Austrijo so dogodbe tam na jugo-izhodu. „Nobeden, piše slavljeni grof Thun v svojim pretresovanju českega slovstva str. 80, nobeden, komur zibelj uma le še količkaj bliši, ne more tajiti, da se bo prej ali poslej iz neizreklivega gomizljanja in vrenja najvažniših življenj vseh evropskih ljudstev neka grozovita vojska rodila, h ktere popolnemu izidu bojo slavjanske dunavske ljudstva naj več pripomogle.“ Že lani je tam na izhodu vse vrelo; sedaj je neka derhal madjarskih puntarjev v Moldavsko vderla, in zna lanski le silo vdušeni punt vnovič vžgati; v Bosniji je zavoljo novih davkov vse — Kristjani in Mahomedani — vse je na nogah; od Srbije in Bulgarije se sedaj sicer nič ne sliši, vse je še mirno, pa gotovo le čaka na prvo pripravno priliko.

Kaj se bode mar iz take zmotnjave zmotalo? Je mar navstal tisti čas, od ktere ga se že davno pripoveduje, in nad katerim tudi gotovo nobeden ne dvomi; da bode padla in se razdrobila Turška carevina, ktera že dolgo časa le po milosti ali po nevošljivosti drugih držav stoji in — životari. Že od leta 1805 je slavljeni diplomat Talleyrand imel sledečo misel: Austrija dobi Moldavsko in Vlaško, Bezarabijo in Bugarsko, da se v svojej celini in mogočnosti na srečo celega omikanega sveta obderži, in kakor terdna bran proti Rusiji stoji. „Ta reč je bla overžena, pravi on, če so jo ravno tisuči važni uzroki priporočevali.“ V letu 1810 je nekdo Meternihu svetoval: Naj Austrija po dogovoru in zvezi s Francozko Dunavo do Bezarabije z Bosnijo in Bugarsko v svojo oblast vzeme, Turška se naj z Novo-Rusijo odškoduje, Rusija se ob svojo moč pripravi, in stara Polska kraljevina se zopet vstanovi. To so ble prederzne misli tistih prederznih časov, in le samemu Bogu je znano, alj in kedaj se bojo te veličanske besede spolnovale. Pa naj se zgodi, kar hoče, to je očevidna resnica: slavjanske dunavske ljudstva stopijo na pozorišče zgodovine, in bojo jigrale glavno, najpervo nalogo. Kaj hoče početi naša Austrija ležeča na granici tih dunavskih dežel? Velika je pomemba Austrije zastran tih dežel: proti jugo-iztoku kaže Austriji zemljopisna lega, kupčija in teržtvo, slavjansko obljudenje, in sveta naravna naloga, luč razsvetljenja tam na izhodu prižgati. Zato naj zadoni z gromčim glasom: „Austrija do Balkana!“

Če avstrijska vlada zadevam svoje države zadostiti, razširjenju Austrije in njene moči proti južno-jutrovej strani pot pripraviti, in svoj visoki in naravni poklic doveršiti hoče, ne sme gledati proti zahodu, temuč proti izhodu, njena politika ne more biti nemška, temuč slavjanska. Kaj? „Austrija bi se imela deržati slavjanske politike? ti nesramni mračnjak, ti ostudni panslavist“ slišim kričati in vriskati. Oj tiho, tiho, ljubi moj! ne ostraši se slavjanske politike, ne boj se, bodi si kdor hočeš. Slavjanska politika je pravična, svobodomiselnja, bratovska! Beri razglas slavjanskega zhoda v zlatnim Pragu

na narode evropske; „Mi Slavjani zaveržemo in studimo vsako gospodarstvo gole sile, ki se zraven postave vzdiga; zaveržemo vse privilegije in predprave, kakor tudi vse razdele stanov; željimo čez ino čez enakost pred postavo in enako mero pravic in dolžnost za slehernega; kjer kolj se med milijoni le en sam rob rodi, tam se prave svobode ne poznajo. Da! svoboda, enakost in bratinstvo vsih v državi živečih je kakor pred jezero leti, tudi danas zopet naše geslo.“

Komur taka politika ni po godu, ta je sebičen in krivičen! Slavjanske politike se mora naša vlada poprijeti: naj po pravilu svobode in enakopravnosti vse narodnosti enako spuštjuje, slavjanski narod pa vender za vodilo celega obnašanja proti zvonajnim ima. Zakaj tam dole v dunajskih pokrajinah, tam v zibeli mogočne in slavne Austrije, živijo Slavjani, kateri Nemcem niso posebni prijatelji, pri katerih „švab“ ni lepo, prijateljsko ime. Kedar je lani na Frankobrodskem zboru nekdo izrekel, da Nemčije prihodnost tam v dunavskih pokrajinah cveti, da je tam dole še praznih in lepih krajev za 60,000 Nemcev: so vsi jugoslavjanski časopisi strašen hrup zagnali in oznanili, da si naj Nemci to svojo ljubomilo misel z glave izbijejo, da bojo svoje krasne in plodonosne doline že Slavjani sami obljudovali in obdelovali!

Alj se bo naša vlada, zapustivši zahodno nemško politiko, kedaj izhodne, slavjanske poprijela, sedaj gotovo povedati ne moremo; z žalostnim srcem pa gledamo na to, kar bremo, slišimo in vidimo: naši žolnirji, doma tak živo potrebni, se pošiljajo v nemške mesta in nemške meje; naši denarji, za ktere nam doma tak terdo gre, se obračajo na nemške terdnjave; ja, kakor se kaže, se zavolj nemških zadev še more vneti huda vojska, če je ravno doma že prej vse v ognji! Vse kaže, da se Austrija ne more znebiti svoje stare, nemške politike, ktera je je le malo sreče in slave donesla.

Slavjani zavolj tega še niso Nemcev sovražniki in požeruhi: „Widerstand ist nicht Hass. Bei Gott, ich hasse jenes Volk nicht! Aber so lange dieser fremde Geist den unsrigen unterdrückt, soll jede That, jeder Gedanke, jeder Athemzug meines Lebens gegen es gerichtet seyn“ pravi Heinrich Steffens. Austrija sklepaj kot samostalna država z Nemčijo vse pogodbe, ktere prav razumljeni prid in korist obeh v kupčijskih in zvonajnih zadevah svetva, — to hočejo in želijo Slavjani, zmerni in pravični Nemci so s tem tudi zadovoljni, in naše ministerstvo je tudi v svojim programu le to in ne več storiti in dopustiti obljubilo. —

„Slavjani so Austrijo obderžali in rešili od razpada,“ „Slavjanstvo je Austriji težišče“ (Schwerpunkt) — to pri nas že vrahci na strehi čivkajo; alj dobroznani gosp. Franc Šuselka je drugačih misel. V svojej knjižici: „Deutsch oder Russisch,“ po kterej se je nekej stranki — slavopozerevnej — strašno prikupil, str. 47 piše: „Das Ministerium zweifelt gewiss nicht daran, dass das deutsche Element Oesterreichs die Bedingung des Lebens der Monarchie ist. Die Treue der deutschen Oesterreicher war bisher und ist jetzt die einzige wahrhaft zuverlässige Stütze des Thrones, die Deutschen bildeten und bilden

physisch und geistig das Band und den Kitt, wodurch die Monarchie zusammengehalten wird. Wankt einmahl die Treue der deutschen Oesterreicher, dann stürzt der Kaiserthron gewiss.“ Po tem, kar smo lani in letas doživeli, tako pisariti, očitno kaže hudobno serce ali plitvo pamet ali pa oboje. Avstrijske homatije in prekucije so belodano dokazale, da težišče Avstrijske carevine v Slavjanih počiva, in da mora bistroumna avstrijska vlada želje in prošnje svojih slavjanskih državljanov po mogočnosti spolniti in tako njih serca si nakloniti. Ino gotovo želje in prošnje Slavjanov, celemu svetu znane, niso prenapete: da v Austriji gospoduje v resnici enakopravnost, ne samo oseb, temuč tudi narodov; da se zagotovljenje narodnosti in jezikov nikolj in nikdje ne pokvari; da se v zvonajnih zadevah carevine prid in čast Austrije varuje in ne dopusti od zvunej nikakoršnega motenja samostalne razsnove naših znotrajnih razmer. Po tem takim bojo Slavjani zadovoljni in veseli v Austriji živeli, Austrija bo na slavjanstvu, kot širokim in terdnim stebru, mirno in slavno počivala, ino, kar je tudi imenitno, druge slavjanske plemena bojo svoje oči in serca z radostjo obračale — na Austrijo. Kar si je v rodu, povsod skupej sili; zlasti kjer bratovska sloga in zveza naj lepši in slajši sad obeta. —

Grof Thun v zgoraj omenjenej knjigi dalje piše: „Veliko je na tem ležeče, da jih (slavjanske dunavske ljudstva) ta znamenita doba nevgodne in nepravilne ne dobi; da se one že poprej zavedo in dobro odločiti umejo, kar jim je k pridu in koristi in ne, še v prvim vertincu kipečih mladostnih občutlejev vsaki prijazni svet odkritoserčnega prijatelja studeče, si h izpeljavi tako velicega namena nedostojne sredstva zvolijo.“ Avstrijske vlade visoka naloga je toraj, vse žile na to napenjati, da si serca na jugu prebivajočih Slavjanov nakloni, da njena beseda tam dole potrebno moč in veljavo zadobi.

Austrija ima v tem obziru veliko, veliko popraviti, veliko je zamudila! Ona ima po Karlovickim miru pogojeno pravico, katolško cerkvo na izhodu braniti in zastopovati, kot Rusija staroslavno; za katolčane se ona ni nikolj potegnila. V boju, kteriga so Gerki za svoje osvobodjenje bili, se je Austrija tako slabo obnašala, da njeno ime od tiste dobe le kaj malo per Gerkih slovi. V podunavskih pokrajinah njena beseda tak malo velja, da morajo avstrijski, tam prebivajoči državljani le pri Ruskemu poslancu pomoč in pravico jiskati. Srbija je že v letu 1789 željela pod avstrijsko žezlo stopiti, v prekuciji leta 1806 je bla sopet k Austriji nagnjena, v letu 1809 bi imela še enbart pod avstrijsko oblast postavljena biti: pa vse to na nekim kraju ni hotlo dopasti! Na Dunajskim zboru (Wiener-Kongress) se nihče ni za Srbijo potegnil, in tako reč visi še sedaj! V Bosniji, terdo na Avstrijskih mejah, so župani (Beys) na vsako vižo Avstrijanci postati željeli in pripravljeni blij zavolj tega clo vero spremeniti; in ravno sedaj se piše, da hočejo Bosnjaki samo pod Hervaškim banam biti. Tudi Černogorci so se nekda pod avstrijsko varstvo in pomoč podati teli; tudi to na Dunaju ni blo po volji. Vse, vse to je od nemške slave omamljena Austrija zamudila,

in more nova enakopravna, kolikor je mogoče, sedaj popraviti. Serca in misli jugoslovjanskih narodov, potlačenih in žuljenih od Turškega jarma, še zmiram do Austrije visijo, kakor živo pričajo lanske in letašne prigodbe. Kakor sokoli so prileteli junaški jugoslovjani iz cele Turčije revnim avstrijskim Slavjanom na pomoč, ohole Madjare z hrabro mišico potolči. Naj si Avstrijska vlada bistro pazi, kaj se v tistih pokrajinah godi, naj si te hrabre sinove majke Slave ne odstrani, naj si njih želje in prošnje v Carigradu s krepko besedo podpira, in tako z dobrotami prikupi; naj zraven pa tudi povsod in vselej v lepej ljubezni in porazumljenju z svojo zaveznico in prijatelco, z mogočno Rusijo, ravna in postopa. Prej alj poslej bode Turškej carevini odzvonilo: njenin razpad moremo gotovo pričakovati, in tista politika ni modra, koja se na njeni obstoj zanaša in naslanja. Zato mora avstrijska vlada v prijateljskeji zvezi z Rusijo ostati in napredovati, da ob svojim času ne pojde zvitim Angležam in Francozom od rok, v motnim ribiti. —

Austrija, mila Austrija! spoznaj enkrat svoj poklic in značaj: obrni svoje oči proti tistim goram, od katerih zgodaj sonce priplava; tam dole v tistih pokrajinah blisketa tudi tvoje sreče in slave zlato sonce; tam mila Austrija, tam na Balkanu te čakajo nove lovorike, tam boš nabirala dragih biservo v svojo veličastno krono. Zato Austrija noter do Balkana!

Celovec 14. Augusta 1849. Svecan.

Kako slovensk, manj navdne besede nabirati.

(N—L.) Že dva domoljuba sta v „Sloveniji“ šolsko mladost, zdaj o šolskih praznikih, k nabiranju v veliko krajih že pozabljenih besed naše mile, tako dolgo zatirane slovensine spodbadala. Naj pa jaz ob kratkim povem, kako jih nabirati.

1) Nabiraj kakor pridna čebelica sladki med, posebno v krajih, od mest oddaljenih. Priprosti hribovec ti bo povedal besed čisto domače korenine na kupe, ki si jih blizu mest zastonj iskal. Čim bliže mesta, tim bolj ponemčena ali potalijančena je slovensina. Iši dobrih besed tudi pri visokočastitlj. g. duhovnih, ki so v krajih, kjer se čista slovensina govori. Veliko lepiga boš najdel.

2) Želiš ime kake samostalne reči zvediti, je nar boljje, da jo priprostimu človeku, ki ga po njenim imenu vprašaš, pokažeš. Si mu jo pa le popisal, se dobro prepričaj, ako te je popolnoma razumel. Potlej si še le besedo zapiši — pravim zapiši, ker ti sicer vtegne iz glave pasti. — Tukaj vas spomnim in živo zaprosim, nadopolni učenci predrage matere Slovenije, poprašujte zlasti po delavnicah mnogoverstnih rokodelcev, da ne rečem (antverharjev), kako vse svoje orodje in pa tudi dele orodja imenujejo. Ako poverh poprašas, čemu, v kako rabo mu je to ali uno orodje, kako to, kako uno izdeluje, kako različne dele svojih izdelkov imenuje itd.; boš zvedil marsiktero besedo, ki ti je bila dosihmal neznana. Prideš postavim h kolarju ne prašaj ga prijazno le po imenih njegoviga orodja, ampak tudi po imenih vsih nar manjših delov voza od kraja do konca. (Kar se voza tiče, ti bo njegove dele večidel tudi vsak kmet razložil. V raznih krajih so razne imena. V nekterih pravijo, postavim ročici čeperl (iz „čepeti“) lojtram, ki po nemšini dišijo, rebernice itd.) Kar ni v tem kraju čisto slovensko, je v unim. So imena različne, tude domače korenine, v dosti primerlejših toliko boljje, ker dobimo več enomembnic (synomina). Ne veš, kako se kaki reči po nemško pravi, popiši zapopadek z več besedami. Dobro bo včas tudi reč, kakor znaš, narisati. Sila kola lomi. Blagovoli potlej svoj nabirek Ljubljanskemu

slovenskemu društvu izročiti. Nemške imena naj nazadnje omenjenih reči se bodejo že v kaki umetnji (Technologie) najdle. Vsaka umetnost ima svoje besede, ki jih sleherni ne ve.

Vi, gospodje naravoznanci, nabirajte pa prav marljivo imena zeliš in njih sada, kakor tudi žival, naj si bodo četveronogate ali ptice, ali žizci (Insecten), ali kakorsne koli. V g. Fleischmannovi nabiri in g. Freyerjevi: „Fauna“ imamo sicer že lep zaklad takih imen; vendar tiči morde še tu in tam kakšno neznano ime.

3) Kar se pa tiče imen nesamostalnih reči, ki jih tedaj ne moreš pokazati, po takih priprostiga Slovenca ne prašaj, sicer se ti bo le smejal in pa z glavo stresal. Napelj ga marveč v tak pogovor, ki misliš, da se bo mogel v njem takih besed poslužiti, ktere od njega zvediti želiš. Poslušaj verno; ne le marsiktero ime (nomen), ampak tudi marsikteri glagol (verbum), prilog (adjectivum) itd. boš zvedil, od katerih se mestjanam še sanja ne.

Vse lepo izroči, ali blagovoli s svojimi stroški poslati, kakor sim že rekel, tukajšnjemu slov. društvu; prinesel boš tako koristen dar na žertvenik (oltar) ljubljene domovine, ki bo z velikim veseljem in s hvaležnostjo sprejet.

Na posled še pristavim: S priprostim neponemčenim Slovencem se pogovarjaje ne pušaj v nemar, kako on besede stavi in eno z drugo veže. Razločke našiga jezika od nemškega boš pa nar ložeje najdel, ako čisto slovenski govor, to je govor v duhu slovenskiga jezika, v mislih sproti v nemškega prestavljaš. Ni drugači, kakor da se moramo zdaj mi, ki smo več šol zversili, od priprostih kmetov materniga jezika učiti. Zares žalostna resnica!

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

* Minister znotrajnih zadev, Aleksander Bach, je pri nastopu svojega vis. urada naslednje pismo na vse deželne poglavarje poslal: Nj. Veličanstvo, svitli cesar me je imenoval ministra znotrajnih zadev.

Oznanijoč Vam — to milostljivo imenovanje, Vam — tudi v kratkim stanoviše napovem, raz kteriga svoje dolžnosti vglebam in zaznamvan pot, na kateri me boste Vi in vsi podložni uradniki, kakor se nadjam, podpisali. To razložiti se mi narpotrebniji zdi, de se popolnoma med sabo razumemo in v tisti očitnosti in odkritosti ravnamo, koja mora po mojim terdnim sklepu med nami in tudi pri državnim opravištvu sploh povsod vladati.

V obče so vodila, kterih se cesarsko vladarstvo derži, že v državni ustavi in njo dopolnijočih postavah izrečene.

Njih duh mora vse državne služabnike do narnižjiga prešiniti, in vsak državni pooblastenec ima dolžnost tam, kjer stare postave z novimi napravami navskriž stoje, se zadnjih povsod v djanju deržati.

Sosebno se morate — za to potegniti, de se tiste postave naglo in spredvidno izpeljejo, na kterih, kakor na občinski postavi, na odškodovanju zemljiš in administrativni novi uravnavi resnična in stanovitna enakost deržavljanov pred postavo in močna ter čez in čez krepka izpeljavna (exekutivna) oblast leži.

Ako Vam — posebno priporočim vravnavo politiskih gospok, boste gotovo spredvidili, de tu ne gre samo za drugačno razdelitev kantonov in kresij dežele, ampak de je treba v državni službi bistvene prenaredbe vpeljati.

Poklic državniga služabnika je s tem nov, lepši postal. Delavnost njegova se nima samo v ozkim prostoru kancelije in med obteživnimi spisi in pisarijami izkazati, ampak nje-

gove nove dolžnosti ga kličejo vsred življenja, v dotiko z deržavljansko in politiško delavnostjo. Treba je višiga premislika, pomnožene gorečnosti in večiga truda, če hoče na tem polju z nagovorom, podučanjem, napeljevanjem samostojne občine (srenje) voditi, duh postave razjasniti, z ljudstvom in v njegovim zaupanju živeti in pri njem pravično prevago spredvidnosti, omike in poštenosti doseči, in ji veljavo zadobiti. Bistven pripomoček k dosegu tega namena je, skerb in čuvanje, de si v tistih kronorinah, ki obsešajo več narodnost, vsakteri uradnik znanje v deželi navadnih jezikov zadobi in sploh si prizadene, enako pravico vseh narodov podpirati in v djanju ji veljavo pridobiti.

Deržavna služba ne bodi zanaprej golo preskerbljenje, ampak ima biti stopnja očitniga zaupanja in delanja, in deržavni služabnik naj si ne išče čast v merzli ločitvi od deržavljanov, ampak v večim okrogu svojih dolžnost in v ojstrim izpolnovanju svojiga poklica.

De se ti novi deržavni dolžnosti zadosti, je treba ne le primerno oblasti (gospokse) razpoložiti, ampak posebno pri volitvi posamesnih oseb za uradnike dobro paziti.

Vselej bom pripravljen, tudi v drugih okolšinah zadobljeno zaslugo in vterjeno skušenost popolnoma čislati in bom tudi za to se potegoval, de bodo možje, ki deržavi z udanostjo in zvesto služijo, brez skerbi zastran svoje prihodnosti.

Nasproti se bom pa tudi terdno tega vodila deržal, de se za nove vikši uradnike možje skušeniga zaderžanja, z primernimi svojstvi izvolijo, naj so že bili popred v deržavni službi, ali ne.

Obernem se zdaj na stanovitne dolžnosti opraviških gospok in zlasti njih glavarjev, de razložim, kako naj se po mojih željah povsod v duhu vladarstva razumejo.

Globoki potresi, kteri so očitni red zadeli, nevarnosti, v ktere je človeška družba prišla bila, in velike zgube, ki so iz tega zvirale, so veliki večini ljudstva neogiblivo potrebo močne deržavne oblasti pokazali, ki zamore posamezne brani in občinstvo zagovarjati. Ako vladarstvo svojo dolžnost izpolne, če je s pomembo svojiga poklica navdano in tudi prepričanje razširiti zna, de je njegov narvikši in edini namen občno blagostanje vterditi in de ima resnično voljo, ustavno deržavo dogotoviti, ne pa vtesniti, bo vladarstvo zaupanje našlo in ga naiti mora.

Ljudje so pripravljeni, prizadetje vladarstva po pravici čislati, ktero se ne peča za pohvalo in prijateljstvo vpijočiga dela med ljudstvom, temuč si prizadeva resnične potrebe in prave želje večine ljudstva pregledati in taistim zadostiti.

Zavednost nerazžaljive politiške pravice prešine deržavljanu in deržavno oblast, in vladarstvo podpira in krepki svobodne naprave, ne de bi se družbi vdalo in njenimu nevarnimu tirjanju privolilo, temuč ker samo te svobodne naprave spoštuje in ker je prepričano, de se le po njih blagovitost dežele za terdno ustanoviti, ožlahtenje deržavljanov pričeti in cela domovina k razsnovi svojih moči in k dosegu svoje slavne naloge pripeljati zamore.

Priporočim živo Vam — in podložnim uradnikom, vedno paziti na pravo očitno mnenje, njega razodevanje po časopisih in postavnih društvih dobro pred očmi imeti; v opraviu pa naglo in prosto ravnati brez vseh nepotrebnih pisarij; kjer je treba, osebno pristopiti in tako zaupanje v vladarstvo povsod zaslužiti in buditi.

Silenju tiste red in družbo podirajoče stranke, ki je toliko nesreče cesarstvu naklonila, in njega razpad očitno želi, se je treba z celo močjo nasproti postaviti. Zvestoba do vladarja in spoštovanje ustave ste nepremakljivi dolžnosti vseh deržavljanov. Kar je temu nasproti, je postavi in domovini nasproti.

Opravniški uradi imajo resno dolžnost, omajanje deržavniga miru ino postavniga reda braniti, vendar se morajo pri tem ravno tako neskerbnosti in sleposti glede resnične nevarnosti, kakor tiste navade zderžati, po kateri bi povsod kako zakletvo ali punt zavohati mislili (sich von allseitiger Verschwörungsscherei ferne zu halten). Sredstva, katerih se poslužijo, morajo biti postavne in ne smejo nobene deržavljanske pravice žaliti. Postava, narveči bramba očitniga reda, mora sveta biti, bodi taisti orožje deržavni oblasti, ali bran (ščit) posameznim.

Nič bolj ne želim, kakor de bi vsi deržavni služabniki s tem duham postavnosti in spoštovanja ustavnih pravic navdani bili.

V deželi, kjer je dolgo časa vsa deržavna delavnost le pri vladarstvu zedinjena bila in kjer je vsako politiško početje le od njega izviralo in napeljevano bilo, mora vladarstvo samo na ustavni stezi deržavljanam naprej iti.

Le tako se zamore motjeno zaupanje zopet vzdigniti. Upam, de me boste v tem namenu radovoljno podpirali.

Pričakujem, de bodo tudi vsi drugi, meni podložni uradi v enakim duhu delali, de se ljudomili nameni našiga cesarja povsod v resnici dosežejo.

Slednjič Vas opomnim, v mene zaupati in odkrito proti meni se obnašati, kar bom tudi jez vselej do Vas storil. Sprejmite moje spoštovanje.

Dunaj 15. t. m.

Bach l./r.

* Za gimnazium ali tako imenovane latinske šole je že prišel za prihodnje leto začasní (provisorisch) šolski red poduka. Po tem sta 7. in 8. šola k gimnaziumu pridružena in modroslovje (philosophia) se ne bo v teh šolah nič več učilo; vsak uk bo učil posebni učenik. Poduki v vsih osmih šolah bojo: 1) veroznanstvo, 2) latinski jezik, 3) gerški jezik, 4) narodni jezik, 5) zemljopis in zgodovina, 6) matematika, 7) natoroslovstvo. De je natoroslovstvo že v prvo šolo vpeljano, je prav pametno in potrebno. Domači ali narodni jezik se bo učil skozi vsih 8 šol. Kakor se kaže, ne bo v teden družih šolskih praznikov, kakor le ob nedeljah, praznikih in v četrtek popoldne.

Zastran narodniga jezika se posebno ukaže: In Bezug auf die Muttersprache u. eine zweite im Reich gangbare Sprache ist das, was im verflossenen Jahre begonnen wurde, nun fortzusetzen. Radi bi vedli, kateri jezik bo pri nas Slovencih tisti drugi v deržavi navadni jezik? Ako bi se tu druge slavyanske narečja razumele, bi mogli to naredbo jako hvaliti; če bi se laški jezik pri nas učiti veleval, bi tudi nič ne rekli, ker se tu in tam potrebuje. Ali narberžeje se tu nemšina razume, kar se nam pa neprimerno zdi. Zakaj nemški jezik je do zdaj bil in bo prihodnje leto gotovo tudi naučni jezik (Vortragssprache); ako ga učenci dobro znajo, de se v njem druge znanstva učiti zamorejo, se ga jim več posebej učiti treba ni (dosti je, ako se v sostavljanju vadijo, kot doslej), če pa učenci nemšine dosti ne umejo, se ona tudi za naučni jezik rabiti ne more, ter bi se maternimu jeziku, kakor prava enakopravnost tirja, in kakor je poprejšno ministerstvo obetalo, ta čast in veljava dati imela. — (Novice.)

Iz Celja. Nedelo 12. tega mesca smo imeli v našem mestu vablence k pristopu vmed četo stajarskih prostovolnih strelcov, kateri so bili pred ta dan iz Gradca prišli. Pred sodbeno hišo je igrala celi dan turška muzka, tud se je slišala slavyanska pesem peti od hrabrega Bana Jelačića. Pristopilo je vosem fantov, katerih vsak je po prisegi 10 gold. srebra na roko dobil.

V Marburgi, kjer so predni dan vabili, so le 5 fantov dobili.

Štajarski strelci so se na Laškim hrabro obnašali, in so si veliko hvalo zaslužili.

Kdor želi k tej četi pristopiti, naj se le v Celji pri zapovedniku Celjske narodne straže, gospodu Gurnig oglasi.

V Gradcu se je bilo to vablenje že jeden mesec pred začelo, in visoko štajarsko predsedništvo je bilo razznano po deželi po nemško in slovensko primerni razglas. —

P o z i v

k pristopu v med četo štajarskih prostovolnih strelcov.

Junaške dela štajarskih strelcov, ki so lansko leto prostovolno v soldašino pristopili, slavijo daleč po domovini, ktera jim je za njihovo serčnost lepo hvalo dolžna.

Kader se enkrat domu vernejo, bode iz marsikterih kinčanih pers svetla svetinja lepo lesketala — vesela priča junaške serčnosti: vsim pa ostane sladka zavest, da so zvesti svoji prisegi se dobro vojskovali za Cesarja ino domovino.

Ali slavno začeto delo še ni dognano, ino če želimo, da bi še daleč svetilo lepo častito ime, ktero so si naši prostovolni strelci pridobili, je treba, da se, ko naj hitrej, po novem prostovolnem pristopi na možeh dostavi, kar se jih je dozdej v boju pozgubilo.

V ti namen je c. k. občno velitelstvo (General-Komando) ilirske znotrajne Austrije komisijo odločilo, ktera bode v Gradcu na veliki glasii od 15. tega mesca vsakden od 9 do 12 stih pred poldnom nove pristopnike zapisavala.

Pristopi se le za čas, dokler boj trpi, ino vsaki prime na roko zadave 5 gold. sreb. iz deržavne denarnice, ali štajarski gospodje stanovi obljubijo velikoserčno toliko dodati, da na prvih 480 na vsakega 10 gold. sreb. pride.

Čas, ktereга kdo med prostovolci dosluži, se mu odračuni od soldaške službe, kateri je drugači podveržen, ino tistim osobam, ki v javnih nesoldaških službah stojijo, se zagotovi, da pa lahko v tisto nazaj stopijo.

Štajerci! kader je domovini nevarnost žugala, je vsaki pošten štajerc rad pod bandero stopil, in kjer so se vaše bandera zibale, tam ni bila zmaga daleč proč. Nedopustite, da bi ta stara slava vaših predstarev prazna pravlica postala; pokažite, da se je vaša misel za pravico ino red tak terdna ino nepremakljiva, ko vaši bregovi, ino hitite k banderam prostovolcev, da njim slava ostane, ki jih bode jednako z našimi domorodnimi regimenti z nevenljivim vencem kinčala.

Od c. k. Štajarskega deželnega predsedništva.

V Gradcu 11. maliga serpana 1849.

(Sl. Nov.)

Česka dežela.

Knjižica g. ministra gr. Leva Thuna je že na svetlo prišla, naslov ima: Uvahy o nynejších pomerech, hľadie zvláste k Čecham (premišljevanje čez sedajne razmere s posebnim pogledam na Čehe). V predgovoru reče g. pisatelj, de je za to po česko pisal, ker je knjižica njegovim slavyanskim rojakam namenjena in ker le materni jezik prav živo v serce gre. —

Z veseljem oznamimo, de bo goreči rojak, slavni prof. Hanuš, v prihodnim šolskim letu v Pragi modroslovje v českim jeziku in sicer v Klementinum učil. Po nemško bo učil g. p. Smetana. De bi se le tudi v drugih znanstvih ravno tako za resnično enakopravnost skerbalo! (N. N.)

Ogerska dežela.

Tudi Aradska terdnjava se je kmalo (16. t. m.) po predaji Görgeya vdala.

Košut je, kakor „Ostd. Post“ pove od vladarstva odstopil, in vso oblast, in dolžnost, madjarsko domovino oteti in braniti, Görgeyu izročil. Görgey pa se v razglasu Madjaram oznani kot diktatorja in posrednika (Friedensvermittler). Ako je to resnica, se je z Gör-

gejem cela madjarska dežela podvergla. Samo Poljaki se vtegnejo še na svojo roko tu in tam vstavljati.

Od Košuta in Bema se še govori, de sta jo na Turško potegnila.

„Dunajske Novine“ pišejo: Iz Raba zve- mo, de je bil 20. t. m. minister grof Giulay z generalam Coričem v Aču. Vojskovanje je nehalo. 16. t. m. se je v Pešti zvedlo, de je Košut od vladarstva odstopil, in Görgey se podvergel. Ta novica je šla ko blisk od ust do ust. Vse si mir želi. Maršal Paskie- vič ima glavni stan v Velkim Varadinu. General Rüdiger je v Vilagosi. Madjarska armada, kateri se je orožje odvzelo, leži v taboru. General Haynau je v Temešvaru, kamor se tudi ban Jelačić pričakuje. Po narnovi- ših novicah je ban brez zoperstave v Temeš- var prišel. Madjari so povsod orožje proč pometali. Na cestah in po vaseh se najdejo povsod vsaktero orožje in zalogi za vojsko. —

„Presse“ piše od ogerskiga boriša sle- deče: General Rüdiger se je 8. t. m. iz Va- radina proti Aradu z 3. oddelkam vzdignil. Paskievič je za njim šel z glavno armado in je nastopivne oddelke v tisti meri popustil. Rüdiger je prišel brez boja v Kis Jenő 10. t. m. in je stopil v zvezo z prednjimi stra- žami Haynaviga oddelka v Tot Komlasu. General Haynau, ki se je z poglavitno armado v sredi proti Temešvaru in Aradu naprej po- mikval, je premagal sovražnika pri Temešvaru.

Görgej, kterimu so se pri Seregu razbite in naglo bežeče trume Mesaroša, Guyona in Desevija in pozneje pri Temešvaru razkrop- ljeni puntarji pridružili, je bil, ako se vsi skupej vzamejo, od 140,000 mož obdan: od spred od kneza Paskieviča, na levi strani in v herbtu od generala Haynaua in bana in na desni strani od cesarskih rusko-austrijanskih trum, ki iz Er- delja proti ogerski meji marširajo. Samo na Arad se je še mogel operati. Ali tje se vmak- niti ni bilo lahko, Aradska terdnjava se tudi ni mogla dolgo deržati, to se je lahko spre- vidilo, in je tudi premajhna bila, de bi celo njegovo trumo vzeti zamogla. 13. se je pod- vergel Görgey, 48 ur pozneje pa Arad. Zdru- žena armada ima zdaj v oblasti Tiso in doljne podonavske kraje, je obsedla Maroš in Banat in je blizo vojniške meje, ktera pri Oršavi postavljenimu sovražniku vsak napad brani.

Madjarska armada, skupej 120,000 mož, je zdaj z predajo Görgeja svoje jedro zgubila.

V Aradu se jih je podalo 6000, pri Or- šavi jih stoji 25,000, v Komarnu in Petro- varadinu znese posadka 25,000, pod Auličem se jih je vterdilo pri Blatnim jezeru 6000; blizo Vaga jih tava okoli 6000, v Erdelju se zoperstavlja Rusam 15,000. Ker ni več mo- goče, de bi se te razkropljene trume zopet zbrale in združile, je ogerska vojska kon- čana in naša armada ima zdaj to poglavitno nalogo, Komarno obdati in puntarje na Er- deljskim vkrotiti in razbiti.

Po narnovejših novicah je Paskievič, berž kakor se je Görgey podvergel, veliko voja- kov proti Erdelju poslal, ki bodo od generala Lüdersa preganjane Madjare od spred prijeli. —

Minister Bach je na pismo serbskiga pa- trijarha Rejačića zastran serbskih zadev, ktero smo bili v Sloveniji nekoliko okrajsano podali, iz Dunaja 2. t. m. odgovor patrijarhu poslal, v katerim obljubi in zagotovi, de bode naš ce- sar in gospodar narodam storjene obljube iz- polnil in de se derži ustave in de ni nar- manjši priliki k sumljivosti, kakor de bi se od nje odstopiti hotel:

„Vladarstvo,“ pravi daleč, „je zlo od tega oddaljeno, de bi narodni občut Serbov z nezadovoljnim očesam vidilo, kolikor se ta občut se na razvitje njihove narodnosti na podlogi enakopravnosti in med mejami, v deržavni ustavi zaznamovanimi opira.“

„Vi opomnete nekterih prizadevanj, po kterih bi se vtegnilo to čuvstvo narodnosti od postavne poti odverniti. Jez sem iz Vami pre- pričan, de tako prizadetje ni v soglasju z čuvstvom večine v narodu. Serbi, kateri proti poskusu Madjarov, se od cesarstva odtergati, pod orožjem stoje, ne morejo le pomisliti na enako napadenje zoper življenje celotne der- žave.“

Nepolitiški del.

Jama sv. Barbare v Idriji.

(Domorodna pripoved osemnajstega stoletja poleg Buhenhaina.)

(Konec.)

Več večerov preide, alj oskerbnika ni. Tudi slavčika petje je vtihi. Pervo Rozaliko veseli, al zadnje jo žali.

„Ubogi Andrejček“ zdihuje, „kaj se ti je pripetilo.“ „Rečni slavček“ rečejo oče „kaj se mu je zgodilo, de ga več ni?“

„Kaj slavček, po ženinu zdihuj, ki bi bil tvojo hčer brez dote od hiše odpeljal, zaluje mačeha, ktere nevolja dan na dan bolj rase.“

Vender zadnič poterka na duri, in od mačeha težko pričakovani pride. Komej se vsede, mu oče od omolknenja slavčika pripovedujejo.

„Ni mogoče“, reče zavzet, in njegov obraz se nasmeja. „Slavčika je moglo kaj preplašiti, de več ne pride pet na lipo.“

To izreši Rozaliko pomenljivo pogleda, kar ona s strahom opazi.

„Kaj se je pa vam prigodilo, de ste nas tako dolgo zapustili?“ pristavi mačeha.“

„Če je človek od ljudi obdan, ki zaup zaničujejo, ga srce boli.“

Zaupal sim Andrejčku, stražniku hlapcov: alj pri naberi grajšinskih davkov me je močno goljfal. Nesrečen bi bil jez postal, ko bi se ne bile reči visoke vrednosti v njegovi skrinji najde. Hudi kazni je on prepadel, alj moja milost ga je rešila. Ko pa iz Nakliga domu pride, ga že čakajo lovci (Werber) ki ga v Ljubljano k vojašnji odpeljejo.

Ko Rozalika to zašliši, se ji lice spremeni, oestro oskerbnika pogleda in zapusti urno družbo.

Ko v sobi čez razne reči govorjo, leti Rozalika z žalostnim srcem po stezi na cesto, ki pelje iz Nakliga na Berdo.

„Večna osoda vbojih je bila in bo, de za grehe bogatih zadostujejo.“

To si misli, in čez blede lice ji solze lijejo. Kako rada bi ona saj še enkrat z njim govorila, in glej! ko tu žaluje se ji Andrejček približa, in se začudi, Rozaliko tu najti.

„O Andrejček! ljudje so hudi“, reče od notrajne bolečine prevzeta, in pade zdihajoč na njegovo srce. Andrejček je ne more razumeti.

„Pobegniti moraš“, reče ko se zave, „ločitev naša je sklenjena.“

O de bi zamogla s tabo iti, živeti, in moje zadne ure na tvoji strani skleniti.“

Pade zopet na njega persi in milo joče, de bi terdi kamen omečila. „Lovci od oskerbnika najeti, te čakajo v Berdu, ne hodi tje, ampak pojdi v daljne kraje.“

Pojdi z Bogom in ne pozabi svoje zveste Rozalike, ki te bo pri Bogu čakala.“ Več ne more govoriti. Molče mu roko v slovo poda, jo na srce pritisne in se domu verne.

Ravno v hipu, ko jo skerbni oče iskati hoče, Rozalka v sobo stopi. Njeno obličje je bilo, ko tega, ki nič več ne upa, in s strahom prihodnosti pričakuje. Sicer vesela Rozalika je bila tužna. Prašanju oskerbnika odgovori merzlo, kratko in zaničljivo. Nihče te premembe ne razume in se ne derzne jo pobarati.

Neki večer je bila stanica bolj, ko sicer osnažena, in rasvitljena. Imenitnejši sosedje so se sošli, de bi sklenitev ženitve osvedočili. Na obrazu mačeha se je veliko veselje bralo. Ko oskerbnik černo oblečen v sobo stopi, mu sleherni srečo voši. Vse se raduje, razun Rozalike, ktera, ko beseda „nevesta“ zašliši obledi, se trese, in ko odkošena rožca na bližni stol pade. Oskerbnik se ji bliža. „Izdajavec, morive mojih upov, proč od mene!“ Dvigne roko, ga z močjo od sebe pahniti.

„Zavedi se ljuba hči, sej je tvoj dragi ženin“ reče mačeha stermeča.

„Moj ženin? nikdar! Moj ženin je velik in mogočen. Jezero serc bije in se raduje v neizmernim poslopju njegoviga večniga stanovašiša.“

Reče Rozalika nadušena s svojo desno proti nebu kazaje.

Vzame pismo iz žepa, in ga poda pričujočim. Bilo je v njim Rozaliki dovoljeno v samostan stopiti. „Sim nevesta“, reče „alj ne moža, kterimu naj bo Bog v zadni uri mili sodnik. Sim nebeska nevesta, serčno pristavi.

Vse se začudi in nihče se ne derzne, kaj odgovoriti.

V tem hipu dušni pastir stopi v stanico. Ta vredni mož, kterimu je Rozalika ljubezen do eniga mladenčca razodela, ki je v daljne kraje zavolj oskerbnika pobegniti mogel, Rozaliki namen, ki ga je z dovoljenjem očeta sklenila, pohvali, in, ko mu je bilo nemilo ravnanje mačeha znano, pride ravno o pravim času, in okrog stoječim naznani, de je Rozalika v samostan vzeta.

Zdaj so se županki oči odperle.

„Gorje“ reče oskerbniku, in se z desno na celo vdari.

„To je plod vaše milosti, nad nevboglivo hčerjo, ki je z očetam na skrivim ravnala, in naju pred celim svetom osramotila.“

„Za to se bom maševal“ reče jezen oskerbnik.

Pustite maševanje, de se Bog nad vami ne mašuje, reče fajmošter, ki je bil v vsem podučen, ker še tisti večer, ko je Andrejček zadnič drago Rozaliko vidil, se je bil k njemu podal, in mu vse razodel. —

Čez sterme gore neznane steze, skozi loge in dobrave pelje pot tužniga Andrejčeta. Strah od lovcov vjet biti, in bližna zima ga ženeta vedno naprej. Že je mnogo dni popotval, kar eno jutro zagleda pod sabo v globini prijazno mestice od bistre vode ovito. Revno, pa marljivo se mu vidi. Pervo razodenejo bajte uboge, z kterih se dim proti nebu dviguje; zadnje neutrudno gibanje prebivavcov.

En mož, ki gori po poti pride, mu prijazno od imenitosti mesta pripoveduje, in na zadnje tole pristavi:

„Zrete dolj na lesenim hribčku leseno hišo, to je nar stari čez 100 seznov globoka jama sv. Barbare.“

„Svete Barbare“ ponovi mladenec, in njega blede lice rudeča barva oblije; misli si, de domu pride, kjer ga mati z respetimi rokami pričakuje.

Čez 300 delavcov dela tu noč in dan“, pravi dalej ptujec.

„Dobim delo?“

Zakaj ne? zročite se vodjem.

Andrejček gre tedaj v mestice, de bi pod varstvom sv. Barbare rudar postal, in v globini zemlje notrajno tugo pozabil.

Njega želja se je izpolnila. Ko drugi dan zvon delavce kliče, je bil tudi Andrejček že v čerini obleki, z kladvam in železom, s čerim okroglim jermenom opasan: z jamsico (Grubenlicht) v roki pred vratom šilstva, kjer se je že veliko kardelo delavcov znajdo. Dušni pastir pride. Vse pade z odkrito glavo na kolena. Po odmoleni jutrinji molitvi od mašnika blagoslov dobi. Zdaj se dvignejo in grejo po nebrojnih stopnjah na dno globine. Kmalu trepetajoči od mraza kmalo potni od velike vročine, ko razne kraje jame obhodijo.

Vodja pokaže zdaj Andrejčku rudo, ktera je sreberna, ktera ne, kako se železo in kladvo rabi, ga izroči starimu rudarju ter ga k pridnosti in marljivosti opomina.

Zdej je bil Andrejček v pusti od blede lučice razsvitljeni globini ločen od preganjanja sovražnikov in od drage Rozalike, ki jo je tak težko zapustil. Vedno moli k sv. Barbari, ktere sosebni varstvu se je bil zročil. Dela marljivo do preteka ur, gre tih z drugimi na dan, upajoč, de tudi dan pride, ki bo posemelsko, tiho notrajno bolezen ozdravil. Vse ljubi tužniga, kteriga blede lica se nikdar ne posmeja, in on ubogi tihi terpin ljubi vse.

Eno jutro so bili ptujci napovedani, ki so slavni srebro-rudnik razgledovat prišli.

Neutrudni Andrejček je ravno izdobljeno skalo s smodnikom nasul. Zdaj se šliši govorica mož. Andrejček se ozre, — ptujec pogleda — blisk, mogočen potres, razrušenje, in skozi neizmerno poslopje jame se zašliši doneči grom — in tiho je vse, ko poprej.

Zdaj prihitijo od vsih krajev trepeti rudarji, in vidijo s strahom razvaline. Zastonj se trudijo pod skalami zasute odgrebsti.

Več dni prejde, preden ptujcov razlomene kosti odkopeljo; al Andrejčeta ne najdejo k veliki žalosti sleherniga. Mislijo, de je pod skalovjem, kteriga razkopanje dolgo časa terpi, globoko zakopan. In tako je bilo. Dnevi, tedni, meseci, celo leto je bilo že od strašniga dogodka minulo, in še nihče delavcov Andrejčka ne najde. Njega spomin se je že pri bivačih zgubil, le malokter rudar se še na njega spomni.

Neko jutro se množi nečakana novica po mesticu; de je zgubljen Andrejček pod zadnjo razvalino skalovja najden, in k čudu sleherniga, de je živ, zdrav, vesel od delavcov

izkopan. Sleherni rudar leti v jamo, de bi se z lastnimi očmi prepričal.

Čudna novica ni bila laž.

Živ, zdrav, ko so ga pred poznali tu sedi, pozdravi tovarše nekdanje po stari rudarski navadi, in poda starim znancam desno v znamenje prijateljstva. Zdaj ga barajo od vsih strani. Sledni ga hoče viditi, z njim govoriti, in se osvedočiti. On pripoveduje, kako in zakaj je rudar postal, vse brez laži, imenuje oskerbnika kriviga minulih upov. „In tega“ tako govori, „sim na nesrečni dan v jamo k meni priditi vidil.“

De so lovci, ki ga sprejmijo, sim mislil, torej sim se prestrašil, de mi je jamsica iz roke padla in kaj se je potem zgodilo, ne vem.“

Zdaj cela dogodka pride na dan. Z odpadam jamsice je iskra smodnik unela, skala se razrušila, Andrejčka zasula, in ptujce ubila.

Ko se zavem, mi na strani stoji sv. Barbara z nebesko glorio obdana, ki sim jo moje mladosti visoko častil, in od nje sim dobival sleherni dan jed in pijačo.

Potem poprosi, ga v cerkev peljati, de se bo Bogu, in svoji močni pomočnici zahvalil, in po dolgem času zopet sv. obhajilo prijel. Prošnjo mu je bila z veseljem dovoljena. Nesejo ga z jame v bližno cerkev sv. Barbare, kjer se je veliko število prebivavcov združilo, de bi čudno ohranjeniga z lastnimi očmi vidili. Kakor angelj Andrejček tu pobožen kleči, ko častiti starček s sivo glavo pred altar stopi, sveto vpravilo dokonča, in pobožnemu nebesko jedilo podeli. Andrejček spozna brunno lice fajmoštra, ki ga je bil nekdanj z močjo sv. vere pred obupam rešil. Z radostjo se mu spremenjen posmeja. Posmeh je bil zadni. Vmerje v rokah fajmoštra, ki ga tudi spozna. Bogoljubni mož, ki je bil v temu letu prestavljen, je zapustil ispisik čudne dogodbe, ktere resnico podoba v cerkvi sv. Barbare spričuje z napisom 1752. 23. dan Januaria.

Mrak.

(Iz g. Majerjevih Pravil dalje.)

(Dalje.)

e. Dokle se pak bude tako ravnalo i spremenjalo? Brez konca i kraja? — Samo dotle, dokler se češčina i ug. slovenščina ne sjeдинite i ne složite u jedno književno českoslavensko narečje, da se u njim vse piše, štogod je za izobražene ljudi namenjeno. Od vsih razlik, ktere se med češčinu i ug. slovenščinu znajdu, nek češčina poravna le jedno šestnajstinu ($\frac{1}{16}$), ug. slovenščina take jedno šestnajstinu — bi bilo dakle poravnanih razlik jedna osmina ($\frac{1}{8}$) ostale če časoma same se izgubiti i zibnuti. — Tako se moraju takodjer ilirska podnarečja izobraževati dotle, dokler se ne složie u jedno knj. ilirsko narečje. A što će biti onda? —

Onda budemo pisali naměsto u 14 ali 16 književnih jeziki i jezikićih samo u 4 narečjih —

onda budu ova narečja neprestanim prispodabljanjem, vzajemnim oziranjem pojedinih narečjah na ostala, složnim upotrebom običnejših, navadnejših i med Slaveni razprostranejših izrazov i rečih medjusobno tako podobna, kakor sada, postavim, horvatsko podnarečje serbskomu; ali kakor češčina ug. slovenščini —

onda se ne bude već reklo: ovi ali oni govori u narečju ilirskom, českom, polskom, ali ruskom, nego on govori slavenski pa malo povleče, zavije po ilirsko, česko, poljsko ali rusko —

onda se budu ljudi čudovali nad ovoj knjižicoj rekući: Oj to je čudno! pisatelj je takove stvari dokazoval, ktere su bez dokazovanja jasne, kakor beli den, namreč: da slavenski narod neobhodno potrebuje velikoga slovstva; da narod, kteri obseže 40, 60 ali 80 milio nov ljudi, ima — caeteris paribus — večje slovstvo od narodica, kteri obseže samo 3 ali 4 milione duš; da se slavenska narečja i podnarečja približovati moraju! i da mora vsako maličko popustiti, da je sloga, medjusobna ljubav i slavenska vzajemnost nam Slavenom potrebna, kakor ptici krila, da leti; da je lepše i pravilneje, ako se tako piše, da vsemu narodu dopade ali većoj njegovoj strani, kakor da dopade samo jednoj pokrajini.

(Dalje sledi.)